

Щербак Валерія Олегівна,
студентка 2-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Давидова І.В.

ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ПОДІЛУ МАЙНА

Відповідно до Сімейного кодексу України, особи які проживають у фактичному або офіційно зареєстрованому шлюбі, спільно володіють набутим майном. З моменту закінчення таких відносин, кожна особа має право на його поділ. При відсутності досягнення консенсусу та наявності спору, дане питання вирішується в судовому порядку.

Звичайно, цей процес можна уникнути, якщо майбутнє подружжя наперед замислювалося б над юридичною стороною відносин і обговорило важливі нюанси, наприклад, дійшовши добровільної домовленості, уклавши нотаріальну угоду про поділ спільного майна до укладення шлюбу або ж, власне, шлюбний договір. Предметом угоди про поділ є майно, яке вже належить подружжю на праві спільної власності, а шлюбний договір буде також стосуватися майна, яке подружжя придбає у майбутньому.

З першого погляду, можна зробити висновок, що дана тематика є вже достатньо опрацьованою та законодавчо врегульованою (права, обов'язки, майно, яке підлягає поділу тощо). Дослідивши різні житєві ситуації та рішення ВСУ більш детально, все таки можна помітити ряд проблем, з якими доводиться мати справу судам при вирішенні таких спорів.

Якщо один з подружжя продає майно, яке йому належало до шлюбу, а після цього купує майно за ті ж гроші, воно оформляється як спільне. Хорошим прикладом також є велика сума грошей, яка була подарована батьками до шлюбу, але сам об'єкт майна був придбаний під час. Межа між спільно нажитою і приватною власністю одного з подружжя є дуже тонкою, тому судова практика щодо цього питання досить неоднозначна.

Цікавим та проблемним моментом у спорах про майно подружжя є поділ нерухомого майна, яке не введено в експлуатацію. Починаючи з 2015 року судова практика щодо поділу новоствореного майна подружжя кардинально змінила свої погляди. ВСУ, зокрема, зазначив, що об'єкт незавершеного будівництва є сукупністю будівельних матеріалів, тобто речей як предметів матеріального світу, щодо яких можуть виникати цивільні права та обов'язки, відтак є майном, яке за умов, передбачених законом, може належати на праві спільної сумісної власності подружжю і підлягати поділу між ними [1].

Дуже часто виникають труднощі у справах про поділ спільного майна, придбаного у кредит та зареєстрованого на ім'я одного з подружжя, зокрема, у

випадках, коли таке майно на момент розірвання шлюбу або поділу обтяжене борговими зобов'язаннями (кредит на його придбання не погашено). Суди, у випадку підтвердження наявності боргових зобов'язань відповідними засобами доказування, повинні їх враховувати, але жодним чином суд не має права давати оцінку таким борговим зобов'язанням (визнавати чи не визнавати). Судам необхідно з'ясувати, в чиїх саме інтересах укладався договір одним із подружжя. Не менш актуальною також є проблема поділу корпоративних прав (акцій, часток у статутному капіталі господарських товариств), придбаних одним з подружжя у шлюбі за спільні кошти [2].

Отже, проаналізувавши велику кількість рішень ВСУ та вищенаписане можна дійти висновку, що в судовій практиці зустрічається багато неузгоджень щодо поділу майна подружжя після розлучення. Зокрема, проблеми з чітким розмежуванням приватного та спільного майна. Для того, щоб змогти довести у суді, що кошти належали одному з подружжя до шлюбу, необхідно показати розписки, договір зі спеціальним застереженням, у деяких випадках допоможуть свідчення свідків, що вимагає присвячення даному питанню значної кількості часу і може відтягувати сам судовий процес. Схожі проблеми виникають щодо майна, набутого на підставі договору дарування, але за час шлюбу.

На жаль, навіть з новим судовим поглядом про поділ новоствореного майна, люди стикаються з реальною проблемою отримати в судах першої та апеляційної інстанції рішення, яке потім не буде скасоване судом касаційної інстанції. Такі судові спори також затягуються на багато років.

Зросла кількість довгострокових кредитних, інвестиційних та інших угод, що укладаються в інтересах сім'ї одним з подружжя. Таким чином, враховуючи всю індивідуальність вирішення справ, суди не рідко припускаються різного застосування закону та судової практики у вирішенні питання про врахування боргових зобов'язань при визначенні часток подружжя у їх спільній сумісній власності.

Вочевидь, найважливіша проблема полягає у тому, що на практиці, суди першої інстанції приймають одні рішення, апеляційні суди їх скасовують або приймають нові. Верховний суд України вирішує по своєму. Немає чітко визначених норм, актів, документів, які б враховували різноманітність життєвих ситуацій і допомогли б судам приймати рішення одноголосно. У зв'язку з цим і виникає різне трактування норм як Сімейного так і Цивільного кодексів. Люди судяться і надалі, процес поділу спільного майна триває роками. Можливо б не завадило прецедентне право Європейського союзу.

Незважаючи на вищесказане, варто зазначити, що судова практика весь час розвивається і не стоїть на одному місці, тому відповідно змінюються

погляди на вирішення тих чи інших справ. Хоча ВСУ акцентує увагу на неувважності нижчестоящих судів, все ж таки, вони почали ретельніше підходити до питань, пов'язаних з розподілом майна, що у свою чергу, дає надію на усунення великої кількості прогалин та непорозумінь у майбутньому.

Література:

1. Постанова Верховного Суду України від 15.12.2015 року № 21-4266a15 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/552D7545F9FA2861C2257F320032558E](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/552D7545F9FA2861C2257F320032558E)
2. Кравцова Т.О. Щодо проблеми поділу майна при розлученні в аспекті врахування боргових зобов'язань // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eap.ua/ukr/publishes/view/quotyuridichna-gazetaquot-publku-stattyu-talni-kravtsovo-shchodo-problemi-podlu-maina-pri-rozluchenn>